

O, als ik dood zal zijn

concert in Passietijd

met muziek van
Schroyens
Steenberge
Nees
Poulenc
Kreek

AMERSFOORTS ||
KAMERKOOR
o.l.v. Rienk Bakker

Gied van Oorschot - cello

19 maart
15.30 uur
Oude Kerk Soest

25 maart
16.00 uur
Nieuwe Kerk Amersfoort

Programma

---

uit: Fünf Motetten
De profundis clamavi

Vic Nees
1936-2013

Taaveti laul 22

Cyrellus Kreek
1889-1962

The sick rose

Phillip Michael Bernard
*onbekend

---

uit: Quatre motets pour
un temps de pénitence
Timor et tremor
Vinea mea electa

Francis Poulenc
1899-1963

Sonate voor violoncel solo
(cello)

Marius Flothuis
1914-2001

Pentalpha

Raymond Schroyens
1933-2021

O crux splendidior
(koor - cello)

Sebastiaan van Steenberge
*1974

Jumalaga

Pärt Uusberg
*1986

Ecce quomodo moritur

Jacob Handl
1550-1591

Amersfoorts Kamerkoor

Het Amersfoorts Kamerkoor is een gemengd koor met zo'n 30 leden; enthousiaste amateurs die graag op een muzikaal hoog niveau zingen in een warme, vriendelijke sfeer. De concertprogramma's zijn vaak opgebouwd rondom een thema. Het repertoire omvat een breed scala aan muziekstijlen en -stromingen. Het koor geeft doorgaans twee concerten per jaar in Amersfoort en zingt daarnaast bij inloopconcerten en in concertseries. Er wordt meestal *a capella* gezongen, maar ook regelmatig samengewerkt met instrumentalisten en solisten. Heb je belangstelling om mee te zingen, kom dan vrijblijvend een repetitieavond bijwonen om te kijken of ons koor je aanspreekt.

sopranen Helma Eijck - Randi Hanstveit - Corrine Kroese - Noortje Liefferink
Rudith Middelhuis - Annelies Scholtz - Emma Tabak

---

alten Daniela Fasoglio - Marlies van der Klugt - Willemien Koster - Yvonne Meijer
Elly Molenaar - Els Monquil - Trees Veerkamp - Bette Westera

---

tenoren Maarten Eijkhout - Arjan de Jong - Jan Willem Lignac
Martien Stoeten (project) - Bert de Vries - Jan van der Zwan

---

bassen Henri Brokaar - Peter Bruinsma - Diederik van Essel
Kees Kamperman - Nico Lok - John Sitters - Jan Visscher

Rienk Bakker

studeerde aan diverse conservatoria en is afgestudeerd voor orgel, kerkmuziek en koordirectie. Hij is dirigent van het Amersfoorts Kamerkoor, het Strijps Kamerkoor en Kanto! in Houten. Hij leidt het Vocaal Ensemble Tiramisu in Rotterdam en Capella Dorestad in Wijk bij Duurstede en is dirigent van de Stichting Bachcantates Tilburg. Rienk is cantor-organist van de Grote Kerk in Vianen. Hij zingt zelf regelmatig in professionele ensembles en is werkzaam als organist en muziekdocent. Kijk voor meer informatie op zijn website: www.rienkbakker.nl.

Gied van Oorschot

is een veelzijdige cellist en profileert zich als zodanig in verschillende stijlen en bezettingen. Hij bespeelt daarbij verschillende instrumenten zoals een barokcello en piccolo-cello. Allround opgeleid en *with honours* afgestudeerd aan het Utrechts Conservatorium vervolgde Gied zijn studie aan het Conservatorium van Amsterdam om zich onder andere te verdiepen in de 'oude muziek'. Hier sloot hij vorig jaar met lovende kritieken zijn masterstudie af. Zijn pedagogen waren Monique Bartels, Viola de Hoog, Jelena Ocic en Emanuele Silvestri. Zijn huidige bezigheden bestaan uit orkestwerk, onderwijzen, maar voornamelijk uit kamermuziek. Zo richtte hij met twee bevriende collega's

het *Pella Collective* op; een collectief voor nieuwe muziek dat zich toelegt op hedendaagse muziek uit Nederland en de Verenigde Staten. Naast alle muzikale opleidingen is Gied ook academisch onderlegd in de sociale wetenschappen.

Van harte welkom op ons concert!

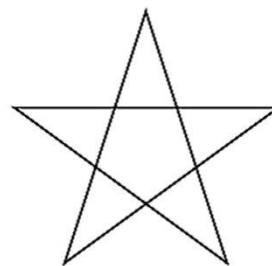
Het woord 'passie' zegt iets over een bepaalde begeestering, een enthousiasme. Tegelijkertijd is het een term die gebruikt wordt om de tijd voor Pasen aan te duiden. In de Passietijd klinken veel concerten met bekend repertoire zoals de passies van Johann Sebastian Bach of de Via Crucis van Franz Liszt. Passiemuziek gaat over het lijden en sterven van Jezus Christus. In die zin handelt het over een gebeurtenis lang geleden die nog steeds indruk maakt en vertelt het een verhaal dat nog steeds aangrijpend is. Als het echter gaat over het lijden *an sich*, dan beperkt zich dat natuurlijk niet tot die ene gebeurtenis. Ook vandaag de dag lijden mensen onder geweld, onderdrukking of wanneer er sprake is van het verlies van een geliefde. Het thema lijden kan daarom breder opgevat worden dan alleen het teruggrijpen op het, inmiddels toch algemeen bekende, verhaal van Jezus Christus. Als het gaat om verdriet en lijden kan kunst in het algemeen en muziek in het bijzonder ons iets bieden wat de wetenschap niet kan: iets van vrede, acceptatie, troost. Wij kozen voor dit programma daarom muziek die stuk voor stuk een onderlaag meedraagt van ellende of diepe nood, maar ook van uitzicht, troost en lichtheid.

De gradaties verschillen natuurlijk: bij het ene stuk ligt de nadruk op de diepe ellende, bij het andere stuk overheerst dan juist weer troost of liefde. Sommige stukken gaan heel duidelijk over het lijden van Jezus, andere zijn algemener te noemen. Zo gaf de componist **Philip Michael Bernard** als ondertitel voor zijn stuk *The sick Rose: dedicated to all victims of violence against women*. De kwetsbaarheid in het gedicht van William Blake krijgt daarmee een andere lading.

Raymond Schroyens droeg zijn cyclus *Pentalpha* op aan de door een auto-ongeluk omgekomen violiste Ludmilla Tolchynska. Deze Ludmilla was afkomstig uit de toenmalige Sovjetunie en getrouwd met een in Vlaanderen wonende Duitse koordirigent. Schroyens was goed bevriend met dit echtpaar en schrijft over zijn compositie:

” Tien jaar na het ongeluk herdacht Michael (de echtgenoot) dit dramatische overlijden met een ingetogen koorconcert, en vroeg hij mij om een passende nieuwe compositie. Gestadig kwam *Pentalpha* tot stand, een tombeau van vijf *In Memoriam*-liederen in de vijf verschillende talen die eertijds in onze gesprekken gehoord werden. Achtereenvolgens: Engels, Duits, Frans, Nederlands. Tot besluit Russisch dat toen alleen door Ludmilla gesproken werd. *Pentalpha* betekent "vijf maal A". Deze vijf A's stonden voor:

- Absum (afwezig)
- Altisonus (hoogklinkend)
- Amorificus (liefdescheppend)
- Apparitio (verschijnend)
- Assiduitas (betrokkenheid)

De benen der vijf A's met hun punten tegen elkaar geplaatst vormen een vijfpuntige ster, het Pentagram of de "Pentalpha", tevens het rode symbool van de voormalige Sovjetunie, Ludmilla's geboorteland. Het ster-symbool is echter al veel langer het teken geweest voor vrede, eendracht, troost en opbeuring: steunpilaren die ook deel uitmaken van deze compositie. ”

De beide Psalmteksten in dit programma (22 en 130) klagen over verlatenheid. De componisten **Cyrrillus Kreek** en **Vic Nees** hebben ieder op hun eigen manier deze teksten verklankt. Uit twee heel verschillende werelden afkomstig bereiken beiden een vergelijkbaar effect als het gaat om de muzikale uitdrukking van de tekst.

Op eenzelfde manier componeerde **Sebastiaan van Steenberge** een nieuw werk op een heel oude tekst:

O crux splendidior. Hij liet zich voor dit stuk inspireren door het invalende zonlicht op een beeld van Jan Fabre: *De man die het kruis draagt*. Het beeld staat in de Onze Lieve Vrouwe Kathedraal in Antwerpen. Steenberge heeft het stuk speciaal aan Jan Fabre opgedragen. De cello voegt een extra dimensie toe aan het klinkend resultaat.

De passiemotetten van **Francis Poulenc** mogen inmiddels standaardrepertoire genoemd worden in de wereld van de passiemuziek. De motetten handelen duidelijk over het lijden en sterven van Jezus Christus, maar de titel die Poulenc aan de serie geeft is iets algemener: *Quatre motets pour un temps de penitence* (= boetedoening). In dit programma vormen deze motetten de brug tussen de gebeurtenissen rond Jezus Christus lang geleden en het lijden van vandaag de dag. *Angst en beven zijn over mij gekomen, en duisternis is over mij gevallen* is voor velen vandaag de dag nog net zo reëel als het was in die tijd.

De Estse componist **Pärt Uusberg** schreef een pakkend afscheidslied waarin we in de huid van de natuur kruipen. De wolken en de vogels zweven hoog boven ons hoofd en roepen ons vaarwel toe. De bomen schudden hun bladeren af, het bos slaakt een diepe zucht. De natuur als metafoor voor menselijk lijden, wellicht zelfs als metafoor voor een laatste afscheid van iemand die het einde voelt naderen.

Tot besluit klinkt dan, als ware het een muzikale samenvatting, het werk van **Jacob Handl**: *Ecce quomodo moritur justus*, zie hoe de rechtvaardige sterft. Zeker, een dramatische tekst, maar een troostvol einde: *in Sion* (= het hemels Jeruzalem, de heilige stad) *zullen zij verblijven en in vrede is hun nagedachtenis*.

Muziek kan het lijden niet opheffen,
wij hopen dat het u als luisteraar wél een beetje opheft.

De profundis clamavi - Vic Nees

De profundis clamavi at te Domine: exaudi orationem meam.

tekst: Psalm 129:1-2

*Uit de diepte
roep ik tot U,
o Heer,
hoor mijn stem.*

bron afbeelding: Kerknet

Taaveti laul 22 - Cyrillus Kreek

Mu Jumal, Jumal, mikspärast oled sa mind maha jätnud?

Päeval hüüan mina, aga sa ei vasta!

Ja ööselgi ei ole mina mitte vait.

Kõik, kes mind näevad, hirvitavad mind;

Nemad ajavad suu ammuli ja vangutavad pead.

Palju värsa on mu ümber tulnud, paasani sõnnid on mu ümber piiranud.

Mu rammu on kui potitükk ära kuivanud.

ja minu keel on mu suulae küljes kinni ja sa paned mind surma põrmu.

Aga sina, Jehoova, mu Jumal, päästa mu hing ja ära ole mitte kaugel.

Päästa mu hing, mis üksik on.

tekst: Psalm 22

Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten?

Ik roep overdag, mijn God, en u antwoordt niet,

en in de nacht, maar ik vind geen rust.

Iedereen die mij ziet lacht en spot met mij,

grijnst en schudt zijn hoofd.

Een troep stieren staat om mij heen.

Geweldige buffels omsingelen mij.

Mijn kracht is als een potscherf verpulverd.

Mijn tong kleeft aan mijn gehemelte vast.

U hebt mij neergelegd in het stof van de dood.

The sick rose - Phillip Michael Bernard

O Rose thou art sick.

The invisible worm,
that flies in the night
in the howling storm:

has found out thy bed
of crimson joy:
and his dark secret love
does thy life destroy.

tekst: William Blake (1757-1827)

O Roos, ge zijt ziek.

*De onzichtbare worm,
in de nacht meegevoerd
door de loeiende storm:*

*heeft uw bed ontdekt
van dieprood genot:
en zijn donkere steelse liefde
wordt u tot stervenslot.*

vertaling: Leo Mesman (*1949)

Timor et tremor - Francis Poulenc

Timor et tremor venerunt super me et caligo cecidit super me:
miserere mei Domine, miserere mei quoniam in te confidit anima mea.
Exaudi Deus deprecationem meam quia refugium meum es tu
et adjutor fortis, Domine, invocavi te non confundar.

tekst: Psalm 30 en 54

*Angst en beven zijn over mij gekomen, en duisternis is over mij gevallen:
heb medelijden met mij, Heer, heb medelijden, want mijn ziel vertrouwt op u.
Hoor, Heer, mijn smeekbede, want u bent mijn toevlucht en mijn sterke helper,
Heer, ik roep u aan, breng mij niet in verwarring.*

Vinea mea electa - Francis Poulenc

Vinea mea electa, ego te plantavi: quomodo conversa es in amaritudinem,
ut me crucifigeres et Barrabam dimitteres.

Sepivi te et lapides elegi ex te et aedificavit turrim.

tekst: responsorie voor de ochtend van Goede Vrijdag

Mijn uitverkoren wijngaard, ik heb je geplant: wat ben je in bitterheid veranderd, dat je mij kruisigde en Barabbas liet gaan. Ik heb je ingesloten en stenen uit jou verwijderd, en ik heb je een toren gebouwd.

Sonate voor violoncel solo - Marius Flothuis

Andante - Allegro – Adagio

Marius Flothuis (1914-2001) is onterecht een voor velen onbekende figuur uit het Nederlandse muziekleven. Hij was opgeleid als pianist, musicoloog en autodidactisch componist. Hij gold als een gerespecteerd Mozartkenner in binnen- en buitenland door zijn proefschrift uit 1969. Hij bekleedde in de jaren 70 en 80 de positie van hoogleraar aan de Universiteit Utrecht en was daarnaast artistiek leider van het Concertgebouworkest.

De sonate voor violoncel solo (1937) heeft u hoogstwaarschijnlijk nooit eerder gehoord. Voor zover bekend zijn hier geen opnames van gemaakt. Het betreft een driedelige sonate in ouderwetse *da chiesa*-vorm (langzaam-snel-langzaam). Flothuis' fascinatie voor de muziek van Mozart komt terug in zijn composities op een manier waarin transparantie en elegantie de boventoon voeren. Daarnaast zijn er Frans-impressionistische elementen te herkennen.

Pentalpha - Raymond Schroyens

Gedenk' an mich

Mir ward gesagt,
du reisest in die Ferne.
Ach, wohin gehst du,
mein geliebtes Leben?
Den Tag, an dem du scheidest,
wüsst' ich gerne;
mit Tränen will ich
das Geleit dir geben.
Mit Tränen will ich
deinen Weg befeuchten -
gedenk an mich, und Hoffnung
wird mir Leuchten!
Mit Tränen bin ich bei dir allerwärts -
gedenk an mich, vergiss es nicht,
mein Herz!

tekst: Paul Heyse (1830-1914)

Denk aan mij

*Mij werd gezegd dat je reist,
ver weg.
Ach, waarheen ga je,
mijn geliefde leven?
De dag waarop je vertrekt -
ik hoor het graag;
met tranen
zal ik je begeleiden.
Met tranen
zal ik je weg bevochtigen -
denk aan mij, en hoop
zal mij verlichten!
Met tranen ben ik bij jou, overal -
denk aan mij, vergeet het niet,
mijn hart!*

vertaling: Mirjam IJsseldijk

Chanson d'automne

Les sanglots longs
des violons
d'automne
blessent mon cœur
d'une langueur
monotone.

Tout suffocant
et blême, quand
sonne l'heure,
je me souviens
des jours anciens
et je pleure;

Et je m'en vais
au vent mauvais
qui m'emporte
deçà, delà,
pareil à la
feuille morte.

tekst: Paul Verlaine (1844-1896)

Herfstlied

*Droeve tonen
van violen
die in 't najaar klinken
laten mijn hart
in verlangende smart
verzinken.*

*De keel gesnoerd,
doodsbleek, geroerd
als klokken luiden,
denk ik nog aan
wat is gegaan
en wil ik huilen.*

*En ik moet voort
waar wind mij voert,
mee op zijn boze pad,
van hier naar daar,
als was ik maar
een najaarsblad.*

vertaling: M.H. Teunissen

O, als ik dood zal zijn

O, als ik dood zal, dood zal zijn
kom dan en fluister, fluister iets liefs,
mijn bleke ogen zal ik opslaan
en ik zal niet verwonderd zijn.

En ik zal niet verwonderd zijn;
in deze liefde zal de dood
alleen een slapen, slapen gerust
een wachten op u, een wachten zijn.

tekst: Jan Hendrik Leopold (1865-1925)

Never seek to tell thy love

Never seek to tell thy love
love that never told can be;
for the gentle wind does move
silently, invisibly.

I told my love, I told my love,
I told her all my heart;
trembling cold, in ghastly fears,
ah! She doth depart.

Soon as she was gone from me,
a traveler came by,
silently, invisibly:
he took her with a sigh.

tekst: William Blake (1757 - 1827)

Tracht nooit je liefde te vertellen

*Tracht nooit je liefde te vertellen
liefde die nooit verteld kan zijn;
want de zachte wind beweegt
zwijgend onzichtbaar*

*Ik vertelde mijn liefde, ik vertelde mijn liefde,
ik vertelde haar heel mijn hart;
Trillend koud, in afschuwelijke angsten
ach! Zij vertrekt.*

*Zodra ze van mij weggegaan was
kwam een reiziger langs,
zwijgend, onzichtbaar:
hij nam haar mee met een zucht.*

vertaling: Mirjam IJsseldijk

Bayu, Olyenku mayu

Bayu is een slaapliedje dat iemand (waarschijnlijk een moeder of een oma) zingt voor kleine Oljenka (koosnaampje voor Olga), waarbij ze vertelt over een nachtegaal die uitvliegt en een nestje bouwt bij hen in de tuin.

O crux splendidior - Sebastiaan van Steenberge

O crux splendidior
crux benedicta,
o crux splendidior cunctis astris,
mundo celebris,
hominibus multum amabilis,
sanctior universis;
que sola fuisti digna
portare talentum mundi.

*O stralend kruis,
gezegend kruis,
O stralend kruis, schitterend boven alle sterren,
geroemd over de hele wereld,
zeer geliefd onder de mensen,
heiliger dan alles,
dat als enige waardig is geweest
de losprijs van de wereld te dragen.*

Dulce lignum, dulces clavos,
dulcia ferens pondera
salva presentam catervam,
in tuis hodie: laudibus congregatam.
Alleluia, alleluia.

*Lieflijk hout, lieflijke nagels,
die de zoete last droegen:
verlos uw hier aanwezige kudde,
die hier verzameld is om u te prijzen.
Halleluja, halleluja.*

tekst: Magnificat antifoon in de 1e vespers
van de vinding van het Heilig Kruis

Jumalaga - Pärt Uusberg

Jumalaga!
Hüüsid pilved, vaosid metsa taga!
Linnuparved üle metsade,
tõtvad sügisega üle mere,
Jumalaga, hüüdis linnupere.
Kadus jaba üle metsa maa.
Vana tamm, jää jumalaga ka!
Raputab tamm sügislehed maha,
metsas kuuldub sügav puude kaha,
metsas kajab leinaline müha:

Jumalaga!
Jumalaga, tuuled pilved, maa!
Tuhat aastat saanud vanaks ma!
Tuhat kevadet ma olen näind,
tuhat tormi on must üle käind!
Tuhat korda olen nooreks saand,
tuhat laine hiilgust imestand
kevade, oh enam sind einäe,
jumalaga, hall on ju mu pää!
Jumalaga, tuuled, pilved, maa,
viige lõuna poole tervist ka:
vana tamm teid laseb tervita.
Jumalaga!

Vaarwel,
Riepen de wolken vanachter de wouden!
Zwermen vogels haasten zich in de herfst
boven de bossen naar de zee.
Vaarwel, riepen de vogels
en ze verdwenen over land en bos.
Dag, oude eik, het ga je goed!
De eik schudt de bladeren van zijn takken.
In het woud klinkt een diepe zucht van bomen.
Er echoot een droevig geritsel.

Vaarwel!
Vaarwel, winden, wolken, aarde!
Duizend jaren heb ik geleefd!
Duizend lentes heb ik gezien,
duizend stormen ondergaan!
Duizend keer weer jong geworden,
duizend keer me verbaasd
over de golvende pracht.
O lente, ik zal je niet meer zien.
Vaarwel, mijn hoofd is grijs!
Vaarwel, wolken, winden, aarde:
wens het Zuiden van mij het beste:
Een oude eik brengt een groet.

Ecce quomodo moritur - Jacob Handl

Ecce quomodo moritur justus, et nemo percipit corde.

Viri justus tolluntur et nemo considerat.

A facie iniquitatis sublatus est justus.

Et erit in pace memoria ejus.

In pace factus est locus ejus et in Sion habitatio ejus.

Et erit in pace memoria ejus.

tekst: Jesaja 57:1-2

*Ziet hoe de rechtvaardige sterft, en niemand neemt het ter harte.
Rechtvaardigen worden weggerukt, en niemand merkt het op.
Voor het aangezicht van het kwaad werd de rechtvaardige gedood.
En in vrede zal zijn nagedachtenis zijn.
In vrede is zijn rustplaats, en in Sion is zijn verblijf.
En in vrede zal zijn nagedachtenis zijn.*

Genoten van ons concert?

Wij zien je de volgende keer graag weer terug!

Wil je herinnerd worden aan onze concerten?

Schrijf je dan via www.amersfoortskamerkoor.nl

in voor onze mailinglist en ontvang zes weken voor de concerten een uitnodiging via de mail.

EINKLANG

Ons volgende project is een dubbelconcert met het Brabants Kamerkoor. In twee concerten bundelen wij onze krachten en presenteren ons met bijzonder repertoire. Gezamenlijk brengen we muziek ten gehore van klassieke en van hedendaagse componisten. Muziek die gedijt bij een grotere bezetting waar de koren afzonderlijk niet zo snel aan toekomen. Door het grotere aantal zangers krijgt de koorklank een warme, ronde klank. Dit komt uitstekend van pas voor de dubbelkorige stukken. Los van elkaar zullen beide koren zich ook presenteren met muziek die juist weer vraagt om een kleinere, transparante bezetting. Zo is het een afwisselend programma met deels bekende, deels nieuwe, verrassende muziek van o.a. Mendelssohn, Rheinberger, Wolf, Poulenc en Rosaz.

29 okt

Grote Kerk Den Bosch

5 nov

St. Martinuskerk Hoogland

www.amersfoortskamerkoor.nl